

Elintarvikeketjulinja

Pvm/Datum/Date

Dnro/Dnr/DNo

21.2.2022

7870/00.00.01.00.00/2021

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Viite Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö VN/3713/2020

Lausunto luonnoksesta eläinlääkintähuoltolaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta eläinlääkintähuoltolaiksi ja siihen liittyvistä laeista. Ruokavirasto kiittää mahdollisuudesta lausua lakiluonnoksista.

Eläinlääkintähuoltolaki

Yleiset huomiot

Eläinlääkintähuoltolain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä kansanterveyttä. Kunnallisten eläinlääkäripalvelujen järjestämistä rajoittavat kilpailuneutraliteetin vaatimukset hankaloittavat tavoitteen toteuttamista. Ruokavirasto katsoo kuitenkin, että lakiehdotus mahdollistaa riittävien eläinlääkäripalvelujen järjestämisen koko maassa. Ruokavirasto kannattaa lakiluonnoksen ehdotuksia, jotka koskevat kunnallisen eläinlääkäripalvelujen järjestämistä.

Eläinlääkintähuoltolaissa säädetään myös kunnan velvollisuudesta järjestää riittävä määrä kunnaneläinlääkäriin virkoja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa ja muita viranomaistehtäviä varten. Ruokavirasto katsoo, että valvontatehtäviin tarkoitettujen virkojen lisäksi myös pääasiassa eläinlääkäripalveluja toteuttavilla kunnan palveluksessa olevilla eläinlääkäreillä on säilyttävä mahdollisuus viranomaistehtävien hoitamiseen. Tämä on välttämätöntä, että viranomaistehtävien hoitamiseksi olisi turvattu riittävät resurssit koko maassa. Jos kunnallisia eläinlääkäripalveluja koskisi laaja yhtiöittämisvelvoite, ei eläinlääkäripalveluja tekevien eläinlääkäreiden olisi käytännössä mahdollista hoitaa viranomaistehtäviä. Lakiehdotus mahdollistaa nyt kunnallisten eläinlääkäripalvelujen järjestämisen ilman yhtiöittämistä. Ruokaviraston näkemyksen mukaan lakiehdotusta laajemmat yhtiöittämisvelvoitteet heikentäisivät oleellisesti lain tarkoituksen ja tavoitteiden toteutumista.

Elintarvikeketjulinja

Pvm/Datum/Date

Dnro/Dnr/DNo

21.2.2022

7870/00.00.01.00.00/2021

Ruokavirasto kannattaa lakiluonnoksen ehdotusta, jolla yliopistolle säädetään vastuu eläinlääkäripalveluiden tuottamisesta tietyillä alueilla. Riittävän potilasmateriaalin varmistaminen on ehdoton edellytys eläinlääkärikoulutuksen turvaamiseksi.

Lakiluonnoksessa ehdotetaan jotain uusia säännöksiä, jotka koskevat eläinlääkäripalvelujen tuottajan velvoitteita ja rekisteriä palveluntuottajista. Ruokavirasto suhtautuu myönteisesti näihin ehdotuksiin. Jäljempänä on käsitelty näitä aiheita yksityiskohtaisemmin ja esitetään lakiin vielä täsmennyksiä ja lisäyksiä.

Yksityiskohtaiset kommentit

12 §

Ruokavirasto huomauttaa 2 momentin osalta, että vaikka tietosuojalaki on hallinnon yleislaki, se ei koske pelkästään viranomaistoimintaa vaan yleisesti kaikkia rekisterinpitäjiä, mukaan lukien yksityisiä eläinlääkäripalvelun tuottajia. Näin ollen yksityisiä eläinlääkäripalvelun tuottajia ei voida sulkea pois tietosuojalain soveltamisen piiristä. Tietosuojalaki on yleistä tietosuoja-asetusta täydentävä laki, ja yhdessä nämä säädökset muodostavat yleiset puitteet henkilötietojen käsittelylle toimialasta riippumatta. Kaikkiin eläinlääkäripalvelun tuottajiin sovelletaan mm. tietosuojalain 21 §:ää, jonka nojalla rekisteröidyllä on oikeus saattaa asia tietosuojavaatutetun käsiteltäväksi, jos rekisteröity katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä rikotaan sitä koskevaa lainsäädäntöä.

13 §

Pykälän 4 momentissa esitetään, että kunta vastaisi potilasasiakirjojen säilyttämisestä yksittäisten eläinlääkäriinammattin harjoittajien sijasta. Muutoksella pannaan osaltaan täytäntöön yleistä tietosuoja-asetusta. Esitetty muutos on tietosuoja-asetuksen hengen mukainen, koska tietosuoja-asetuksen mukaan vastuu tietosuojavaatimusten noudattamisesta kohdentuu tyypillisesti organisaatiolle, jonka toiminnassa henkilötietoja käsitellään.

Potilasasiakirjat ovat eläinlääkäriinammattin harjoittamisen valvonnan perusta, siksi on tärkeää, että asiakirjat ovat valvontaviranomaisen saatavilla. Potilasasiakirjat ovat tärkeitä myös eläinlääkäripalvelujen järjestäjien ja tuottajien valvonnassa. Lakiehdotuksen 26 §:n mukaan aluehallintovirastolla ja Ruokavirastolla on oikeus tarkastaa potilasasiakirjat. Pykälän perusteella valvontaviranomaisella ei ole kuitenkaan selkeästi oikeutta velvoittaa järjestäjää tai palvelun tuottajaa

Elintarvikeketjulinja

Pvm/Datum/Date

Dnro/Dnr/DNo

21.2.2022

7870/00.00.01.00.00/2021

toimittamaan potilasasiakirjoja nähtäväksi muutoin kuin tarkastuksen yhteydessä. Eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 12 §:ssä säädetään eläinlääkäriin velvollisuudesta toimittaa aluehallintovirastolle ja Ruokavirastolle selvityksiä. Nämä selvitykset ovat käytännössä usein potilasasiakirjoja. Valvonnan turvaamiseksi tulisi eläinlääkintähuoltolakiin lisätä eläinlääkäripalvelujen järjestäjille ja tuottajille vastaava tiedonluovutusvelvollisuus.

Tämä lisäys voisi olla esimerkiksi 13 §:ään lisättävä momentti, jossa todettaisiin, että järjestäjällä on velvollisuus luovuttaa potilasasiakirjat aluehallintovirastolle ja Ruokavirastolle, jos nämä tarvitsevat niitä tämän lain tai eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain mukaisten tehtävien suorittamiseksi.

Vastaava momentti tulisi lisätä myös tämän lain 25 §:ään.

19 §

Pykälän 1 momentti herättää kysymyksen, voisiko laskutettavien korvausten tarkistaminen edellyttää joltain osin myös pääsyä salassa pidettäviin tietoihin. Pykälässä tarkoitettu kunnan tiedonsaantioikeus ei näytä oikeuttavan salassa pidettävien tietojen saamiseen. Esimerkiksi lemmikkieläinten pitämistä koskevat tiedot voivat olla salassa pidettäviä yksityiselämää koskevinä tietoina julkisuuslain 24.1 §:n 32 kohdan nojalla.

25 §

3 momentti

Potilasasiakirjojen säilyttämisen vastuu säädetään palvelun tuottajan vastuuksi. Muutos liittyy eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 15 §:n muutokseen. Tämä muutos vastaa yhä yleisempää käytäntöä ammatinharjoittamisessa, kun yhä suurempi osa yksityisen puolen eläinlääkäreistä toimii osana yritysmuotoista palveluntarjoajaa. Muutos on kannatettava ja parantaa lain sovellettavuutta valvontaan.

Viitaten siihen, mitä lausuttiin 13 §:ssä, tulisi tässä pykälässä viitata potilasasiakirjojen säilyttämism vastuun lisäksi myös niiden luovutusvelvollisuuteen valvoville viranomaisille.

30 §

Elintarvikeketjulinja

Pvm/Datum/Date

Dnro/Dnr/DNo

21.2.2022

7870/00.00.01.00.00/2021

Pykälässä ei ole todettu, mitä tarkoitusta tai tavoitetta varten pykälässä tarkoitettua rekisteriä pidetään, mutta rekisterin tarkoitus on todettu henkilötietojen käsittelyä koskevissa yleisperusteluissa. Myös ruokahallinnon tietovarantolaissa on yhteisesti kuvattu tietovarannon tietojen käyttötarkoitus.

Pykälän 1 momentin sanajärjestys saattaa vihjata lukijalle, että kyseessä olisi ”kaikenkattava ja ainoa” eläinlääkintähuollon rekisteri. Esitetyn pykälän valossa rekisterin tietosisältöön eivät kuitenkaan kuulu esim. tiedot tehdyistä tarkastuksista. Sanajärjestyksen voisi kääntää seuraavasti: ”Yksityisistä eläinlääkäripalvelun tuottajista sekä [...] pidetään rekisteriä.”

Rekisterin tietosisällön laajeneminen aiempaan nähden on perusteltu selkeästi ja tiiviisti. Pykälän 1 momentti herättää kuitenkin kysymyksen, onko siitä tarkoituksella jätetty pois tietosisältöjä, jotka on muussa hallinnonalan lainsäädännössä (esim. eläintunnistuslaki) sisällytetty asianomaisen valvottavan sektorin rekisterin/rekisterien tietosisältöön. Myös eläinlääkäripalvelujen tuottajista saatetaan tallentaa muitakin tietoja kuin pelkästään ne, jotka on mainittu 1 momentissa. Tulisiko rekisterin tietosisältöön lukea esim. tiedot tehdyistä tarkastuksista ja muistakin hallinnollisista seuraamuksista kuin pelkästään 27 ja 28 §:ssä tarkoitetuista määräyksistä?

Samoin voidaan kysyä, olisiko 1 momenttiin tarpeellista lisätä selvyyden vuoksi kohta, jonka nojalla voitaisiin rekisteröidä eläinlääkäripalvelujen tuottajista tarvittaessa myös muitakin tarpeellisia tietoja kuin niitä, jotka on lainkohdassa nimenomaisesti mainittu.

Pykälän 2 momentissa on säädetty rekisterinpitäjyydestä eri tavalla kuin ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa. Ratkaisua on perusteltu kunnan osalta mutta ei ELY-keskuksen osalta. Tietovarantolain mukaan myös ELY-keskus olisi normaalisti ruokahallinnon yhteisrekisterinpitäjä. Ruokaviraston ja aluehallintoviraston vastuut rekisterinpitäjänä ovat kuitenkin pykälän ja perustelujen valossa helposti hahmotettavissa.

Esitetyn 3 momentin mukaan rekisteritietojen säilytysajat vastaisivat voimassa olevan, vuodelta 2009 peräisin olevan eläinlääkintähuoltolain vastaavia säilytysaikoja. Sivulla 86 on otettu säilytysaikojen osalta kantaa tietosuoja-asetuksen kansallisen liikkumavaran käyttöön, mutta varsinaiset perustelut jäivät hyvin yleiselle tasolle (”Säännös olisi tarpeen täsmentämään ja rajaamaan tietojen

Elintarvikeketjulinja

Pvm/Datum/Date

Dnro/Dnr/DNo

21.2.2022

7870/00.00.01.00.00/2021

säilytysaikoja yleissäännöksiin verrattuna.”; ”säilytysaikaa koskevat säännökset ovat ... tarpeellisuusvaatimuksen mukaisia”).

Kanteluiden perusteella tehtävä valvonta

Eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 19 §:ssä säädetään, että Ruokavirasto ja aluehallintovirasto käsittelevät eläinlääkäri ammattitoimintaa koskevia kanteluja. Menettelyssä sovelletaan, mitä hallintolain (434/2003) 8 a luvussa säädetään hallintokantelusta. Ruokavirasto katsoo tarpeelliseksi, että eläinlääkintähuoltolakiin lisättäisiin vastaava säännös eläinlääkäripalvelujen tuottajia koskevien kanteluiden käsittelystä.

Eläinlääkäripalvelujen tuottajien valvonta perustuu suurelta osin kanteluiden käsittelyyn kuten eläinlääkäreidenkin valvonta. Asiakkaiden tekemät kantelut kohdistuvat nykyisin lisääntyvässä määrin palvelujen tuottajien toimintaan yleisesti sen sijaan, että kanneltaisiin yksittäisestä eläinlääkäristä. Myös sellaiset kantelut, joissa kannellaan samanaikaisesti sekä palvelun tuottajasta että eläinlääkäristä, ovat lisääntyneet. Kanteluita koskevan säännöksen lisääminen eläinlääkintähuoltolakiin selkeyttäisi eläinlääkäripalvelujen tuottajia koskevien kanteluiden käsittelyn oikeusperustaa. Eläinlääkäriä ja palvelun tuottajaa koskevan kantelun samanaikainen käsittely selkeytyisi myös, kun molempien kantelujen käsittely olisi säädetty hallintokanteluja koskevan menettelyn mukaiseksi.

Laki eläinlääkäriammattin harjoittamisesta

15 §

1 momentti

Eläinlääkäriammattin harjoittamisen valvontatyön käytännössä on esiintynyt epäselvyyksiä sen suhteen, koskeeko potilasasiakirjojen laatimis- ja säilyttämiselvoite myös niitä eläimiä, joita eläinlääkäri vain tutkii. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi myyntitarkastus, jolloin eläimeen ei kohdistu hoitoja.

Tämä epäselvyys voitaisiin korjata muuttamalla 15 §:n 1 momentin ensimmäistä lausetta siten, että siinä mainittaisiin ”*tutkimiaan TAI hoitamiaan eläimiä*” sen sijaan, kun siinä nyt on ”*tutkimiaan JA hoitamiaan eläimiä*”. Tällöin potilasasiakirjojen laatimisvelvoite koskisi selvästi myös eläimiä, jotka vain tutkitaan.

Ruokavirasto

PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihe)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket

PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority

P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7

Elintarvikeketjulinja

Pvm/Datum/Date

Dnro/Dnr/DNo

21.2.2022

7870/00.00.01.00.00/2021

Laki eläinten lääkitsemisestä

Ruokavirasto pitää tärkeänä, että hallittua lääkekäyttöä varmistetaan lainsäädännöllä myös etäviestintävälinein tehtävässä eläinlääkäripalvelussa. Lääkkeiden määräämisestä tässä palvelussa tulisi säätää eläinten lääkitsemislain perusteella annetussa lääkkeiden määräämistä koskevassa asetuksessa. Voimassa olevassa kansallisessa ja EU-lainsäädännössä on erityisiä säännöksiä mikrobilääkkeiden hallitun käytön varmistamiseksi. Tällainen on esimerkiksi EU-lainsäädännön säännös, jonka mukaan mikrobilääkkeitä ei tule käyttää korvaamaan esimerkiksi hoidon puutetta tai puutteellista hygieniaa. Näistä varmistuminen ei ole mahdollista etäviestintävälineillä. Väärinkäyttöön soveltuvien lääkkeiden määräämisen osalta eläinlääkärit on veloitettu noudattamaan erityistä huolellisuutta ja varovaisuutta eikä näitä lääkkeitä saa määrätä ensimmäistä kertaa eläintä hoidettaessa, jolle eläinlääkäri toteaa välitöntä tarvetta. Lääkkeiden määrääminen etäviestintävälinein tehdyn arvion perusteella poikkeaa nykyisestä linjauksesta ja tilanteen muuttaminen edellyttää laajaa keskustelua eri sidosryhmien kanssa yhdessä. Ruokaviraston näkemyksen mukaan mikrobilääkkeiden ja väärinkäyttöön soveltuvien lääkkeiden määräämiseen pelkästään etäviestintävälinein tehdyn arvion perusteella tulee suhtautua kriittisesti.

Eläinlääkintähuoltolain ehdotuksen 25 §:ssä säädetään potilasasiakirjojen säilyttämisvelvollisuudesta. Ruokavirasto toteaa, että myös eläinten lääkitsemisestä annetun lain sekä EU:n eläinlääkeasetuksen nojalla eläinlääkäriin velvollisuutena on pitää kirjanpitoa eläinten lääkitsemisestä. Yleensä eläinlääkäriin lääkekirjanpito on osa potilasasiakirjoja erityisesti käytettäessä potilastietojärjestelmää, joten Ruokavirasto ehdottaa harkittavaksi, että vastaava säännös lisättäisiin myös eläinten lääkitsemistä koskevaan lainsäädäntöön. Ruokavirasto myös ehdottaa, että eläinten lääkitsemisestä annettuun lakiin lisättäisiin vastaava säännös kuin ammatinharjoittamislain muutosehdotuksen 15 § 2 momentti, ja jonka mukaan eläinlääkäriammattin harjoittajalla olisi oikeus saada kopiot lääkekirjanpidostaan valvontaa varten.

Ylijohtaja

Pia Mäkelä

Elintarvikeketjulinja

Lausunto

Pvm/Datum/Date

21.2.2022

Dnro/Dnr/DNo

7870/00.00.01.00.00/2021

Osastonjohtaja

Terhi Laaksonen

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Dokumentet har uppsatts och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7